

בן 25, מאוהב בישראל וחולם על אומת סטארט-אפ: "לבלות חיים שלמים באותה עבודה? מוזר"

בגיל 25 הוא כבר משמש בתפקיד סגן שר לענייני חדשנות באוסטרליה, מצהיר שהוא מאוהב בישראל ורוצה להפוך גם את אוסטרליה לאומת סטארט-אפ ■ רק אל תבנו על זה שהוא יהיה ראש ממשלת אוסטרליה ב-2030, כמו שמקווים מעריציו

07:34 | 25.11.2015 | מאת: ישראל פישר

צעיר אוסטרלי בן 25 שנחת בתל אביב ומבקש לדעת מהם מקומות הבילוי המגניבים בעיר אינו משהו שנדיר למצוא בישראל, אולם ויאט רוי הוא אינו תייר מזדמן, אלא סגן השר לענייני חדשנות של אוסטרליה. הוא הגיע החודש לישראל עם משלחת של כ-50 אנשי עסקים אוסטרלים כדי ללמוד איך אפשר לשכפל את מודל הסטארט-אפ ניישן לערבות אוסטרליה.

למרות גילו הצעיר, הספיק רוי לצבור ותק של חמש שנים בפרלמנט האוסטרלי, לאחר שנבחר ב-2010 להיות חבר הפרלמנט הצעיר בעולם מטעם מחוז לונגמן שבמדינת קווינסלנד. כחבר המפלגה הליברלית באוסטרליה, הוא מנסה להכניס רוח רעננה למערכת הפוליטית במדינה, ולא מפגין שום חוסר ביטחון בנוגע לגילו הצעיר. "למה אתה מצפה - לפוליטיקאי או מנהיג?" הוא משיב לשאלה אם הוא לא חושב שהוא צעיר מדי לתפקיד. "בשום מקום לא כתוב שצריך להיות גבר לבן בן 55 כדי להיות בפוליטיקה. הציבור רוצה מישהו עם יושרה, בעל יכולת להקשיב ולפעול - ואני חושב שאני יכול לעשות את זה.

"אני חושב שחשוב מאוד לגוון את זהות האנשים בפרלמנט. אני לא חושב שצעירים צריכים להיות הקול הדומיננטי בפרלמנט, אבל הם צריכים קול - מקום ליד השולחן. אני צעיר, אבל אני עובד עם ראש הממשלה, מלקולם טרנבול, שהיה יזם מצליח מאוד. בעזרת השילוב של הניסיון שלו ביחד עם נקודות מבט שונות, אני חושב שאפשר לשפר הכלכלה. ביזמים של גוגל או פייסבוק, שהיו צעירים מאוד כשהתחילו, אנשים לא מטילים ספק".

אבל הם לא פוליטיקאים שנבחרים לתפקיד.

רוי: "בדיוק. כשזה מגיע לפוליטיקה, שואלים שאלות. יש חברות מצליחות מאוד ששינו את העולם כשהמייסדים היו בגילי - ואף אחד לא שאל אם הם לא צעירים מדי. אני חושב שלנעורים, צורת חשיבה רעננה וגיוון באנשים - ביחד עם עבודה משותפת של האנשים שמביאים ניסיון לשולחן - יש פוטנציאל להצלחה".

אילו תגובות אתה מקבל?

"אנשים מתעניינים כי זה שונה, ואני חושב שזה טוב. אנשים שואלים מה אני רוצה להשיג ולמה אני עושה את זה. אני חושב שאנשים מתרגשים מזה שיש אפשרויות אחרות לפוליטיקה. רק מכיוון שפוליטיקה נראתה בעבר באופן שונה, היא לא צריכה להיראות ככה גם עכשיו".

לא פחדת כשנבחרת לפרלמנט?

"זה היה מרגש. זה היה עירוב מעניין בין ריגוש לפחד. אתה רוצה מאוד לעשות עבודה טובה, ובגלל שאתה ממוקד כל כך במה שאתה עושה, אתה מודע לאחריות, אבל לא מרגיש את החשיבות שלה באותו רגע. רק אחרי כמה חודשים אתה מבין כמה הדברים שעשיתי הם מחוללי שינוי - במקום לחיות את הרגע. זו חוויה שונה מאוד".

אתה פוגש מנהלי קרנות, אנשי עסקים, לא כולם מכירים אותך. קשה לשכנע אותם או שהגיל שלך הוא דווקא יתרון?

"צריך לאמץ גישה שאתה לא האדם הכי חכם בחדר - אף פעם לא צריך לחשוב ככה. הגישה בעבודה הזו צריכה להיות: 'בכל יום אני יכול ללמוד'. צריך להקשיב יותר ממה שמדברים עם האנשים המנוסים, ואני חושב שאפשר ליצור ככה במהירות מערכת יחסים או חברות או קשר מיוחד. הדבר החשוב ביותר הוא שאסור שהנושא הכי חשוב בעיניך יהיה אתה בעצמך".

בישראל מסיימים את השירות הצבאי בגיל 21 ויוצאים לטיול שאחרי שהצבא, מטיילים שנה וחצי והולכים לאוניברסיטה בגיל 23-24. אתה לא מרגיש שהחמצת משהו?

"החיים גדולים יותר מהתפקיד שמבצע כל אחד בנפרד. אני אוהב את העבודה שלי וחושב שאני טוב בה, אבל זה לא אומר שאני מתגעגע לדברים אחרים. מה שאני עושה בשבת בערב יכול להיות שונה ממה שהקולגות שלי עושים בזמן הזה - כל עוד התקשורת לא מדווחת על זה", הוא אומר בחיוך. "החברים ששותים אתי בירה הם לא אנשים פוליטיים בכלל, וזה מחזיר אותי למציאות. אני אוהב פוליטיקה - אבל זה לא כל החיים שלי. חשוב שיהיו חיים בריאים מחוץ לפוליטיקה".

רוי הוזכר לא פעם כמי שעשוי להגיע לראשות ממשלת אוסטרליה תוך 15 שנים, אולם הוא מציע לא לעצור את הנשימה עד 2030. "פוליטיקה זה לא משהו שאני ארצה לעשות לנצח", הוא אומר.

פוליטיקה היא קרש קפיצה למגזר הפרטי?

"בני הדור שלי יעברו בדרך כלל בשבעה מקומות עבודה במהלך חייהם. יכול להיות שאני לא אהיה לנצח בפוליטיקה. כל עוד אני מרגיש שאני תורם ומחולל שינוי, אני צריך להיות בפוליטיקה, אבל כמובן שאני רוצה לעשות עוד משהו. חוץ מזה, אני יכול להפסיד בבחירות. הרעיון של לבלות חיים שלמים באותה עבודה מוזר מאוד לאנשים בגילי. המשמעות של זה עבורי היא שאהיה 50 שנה בפרלמנט. דבר אתי עוד 50 שנה ונראה איפה אהיה".

איך מגיבים אליך העמיתים בפרלמנט ובממשלה?

"אני בר מזל שיש לי יחסי עבודה נהדרים עם הקולגות שלי, ובמיוחד עם ראש הממשלה טרנבול. הגישה המקבלת שלהם מחמיאה לי. אני קורא להם חברים טובים - וזה מוזר בהתחשב בעובדה שהם בגיל של ההורים שלי ושל סבא וסבתא שלי". רוי חושב שגילו הצעיר יכול לשמש יתרון בתפקיד סגן שר לענייני חדשנות, "אבל צריך להכניס לזה תוכן כמו ניסיון, אנרגיה, מניע וחזון", הוא אומר.

מה המשפחה שלך חושבת על זה?

"זה מוזר מאוד בשבילם. הם לא אנשים פוליטיים בכלל, אני הראשון במשפחה שסיים תיכון - כולל שני האחים שלי. הם תומכי הלייבור ואני במפלגה הליברלית. הם חקלאים וזה עולם שונה לגמרי עבורם. הם גאים ונרגשים, אבל זה מוזר בשבילם".

היית כילד במועצת תלמידים? חשבת שתגיע לפוליטיקה?

"לא, לא רציתי לעשות את זה. מה שקרה הוא שלמדתי כלכלה והייתי טוב בזה, ובמהלך הלימודים סיימתי לאדם ששמו פט והיה בכיסא גלגלים. אז המרצה שלי לכלכלה אמרה: 'אתה מבין בכלכלה ובצדק חברתי, ואם תחבר אותם - תוכל לעשות שינוי'. היא צדקה ושיכנעה אותי להיות מעורב פוליטית כדי לעשות שינוי. הבנתי שאפשר לעשות את זה. אם אתה בעל ביטחון מבלי להיות יהיר, אם יש לך מה להגיד, אם אתה לא סתם אוהב לשמוע את הקול שלך - אתה יכול לעשות שינוי לטובה".

"מגנט של יזמים"

רוי הגיע לישראל ונפגש עם בכירים רבים בתחומי הטכנולוגיה. בין האנשים שעמם נפגש היה גם שאול זינגר, ממחברי הספר "אומת הסטארט-אפ", שנהפך לתנ"ך של תעשיית הטכנולוגיה הישראלית ולאחד מהשגרירים הבולטים ביותר שלה בעולם. זינגר אמר לרוי שאם אוסטרליה רוצה להיהפך למרכז טכנולוגי עבור אזור אסיה-פסיפיק, היא חייבת להדק את שיתוף הפעולה שלה עם ישראל. רוי מסכים מאוד עם האמירה הזו, ובכלל משמש כתומך נלהב של ישראל.

בשנתיים האחרונות ביקר רוי בישראל כבר שלוש פעמים והוא אינו מתבייש להצהיר כי הוא "מאוהב במדינה הזו".

לדבריו, "זה אחד מהמקומות המרגשים והמעניינים בעולם. אני חושב שהרוח היזמית שרואים בישראל היא מרגשת ומדהימה - והיא מדבקת. זה יפה לראות את כולם גאים במדינה ובעלי חזון לגבי המדינה, וזה מעניק השראה".

המשלחת שנלוותה לרוי הגיעה כדי לנסות להבין את סוד ההצלחה של תעשיית הטכנולוגיה המקומית, אבל גם לשכנע את הישראלים שיש להם מה לחפש באוסטרליה - בעיקר אם הם רוצים להגיע בסופו של דבר לאסיה.

אוסטרליה אינה נחשבת לאחת משותפות הסחר הגדולות של ישראל - ב-2014 ייצאה ישראל לאוסטרליה סחורות בשווי של 602 מיליון דולר, בעיקר מוצרים כימיים, מוצרי מלט ובנייה וציוד חשמלי. לפי נתוני הלמ"ס, היבוא הכולל מאוסטרליה בשנה שעברה הגיע ל-125 מיליון דולר בלבד - טיפה בים במאזן סחר החוץ של ישראל. רוי רוצה לשנות את המצב.

כמו נציגים של מדינות אסיאתיות אחרות, רוי רוצה לשכנע אנשי עסקים ישראלים שאוסטרליה היא השער לאסיה, ולכן כדאי לעבור דרכה כדי להצליח בעסקים בסין, בדרום אפריקה, ביפן או בדרום קוריאה. "אלה שווקים ענקיים. יש שם 3 מיליארד אנשים במעמד הביניים, ויש שם מקום למוצרים ישראליים", הוא אומר ומציין את הסכם הסחר החופשי בין סין לאוסטרליה - המדינה המערבית היחידה שחתמה על הסכם כזה.

יש לכם תחרות מול מדינות כמו הונג קונג וטייוואן.

"תחרות היא דבר טוב. אני חושב שלהונג קונג ולסינגפור אין קשר טוב עם ישראל כמו שלנו יש. לאוסטרליה יש קשר טוב מאוד לישראל ולמדינות מערביות נוספות. יש לנו חוזק בתחומים האלה ואנחנו מספקים הזדמנויות רבות".

אתה מעוניין להפוך את אוסטרליה לאומת סטארט-אפ. זו כותרת יפה, אבל איך

עושים את זה?

"הדבר הראשון הוא שאנחנו רוצים לעשות הוא ליצור אקו-סיסטם של חדשנות באוסטרליה, תוך כדי שימוש בחוזקות שלנו - יש לנו כמה מהכישרונות הטובים בעולם, אפשר לשמור אצלנו על העובדים ויש לנו סגנון חיים שזוכה לשבחים. בנוסף, כשיזם רוצה לבחור לעצמו מקום לחיות בו, סידיני, בריסביין או מלבורן הן אופציות נהדרות - וזה הופך אותנו למגנט של יזמים.

"אנחנו צריכים עוד ללמוד מהישראלים בכמה תחומים. הראשון הוא החשיבה התרבותית. יש לכם יכולת חשיבה שחותרת תחת סמכות ותכונות כמו 'חוצפה' ו'ראש גדול'", הוא אומר ומציין את המונחים בעברית.

"לאוסטרלים יש חשיבה דומה, בסינגפור לא תמצא את זה. אמנם יש לנו הרבה הון במדינה, אבל אין לנו את המסורת של השקעת ההון בחדשנות. בדרך כלל משקיעים את זה במשאבים, בחקלאות, בתשתיות, השקעות בטוחות יחסית לטווח הארוך, אבל עם תשואה נמוכה יחסית. על אף שיש לנו חדשנות מדהימה, ההון לא הוזרק לתחום הזה לעומת המשאבים. אנחנו יכולים ללמוד מכם על התנהלות של קרנות הון סיכון והשקעות אנג'לים, ומבנה המס שלכם בתחום הזה", אומר רוי, שכחבר המפלגה הליברלית תומך בהטבות המס שמעניקה ישראל לחברות ענק רב-לאומיות שפועלות בה ומקימות כאן מפעלים ומרכזי פיתוח.

דוגמאות נוספות שרוי היה רוצה לאמץ הן שיתוף הפעולה בין המדען הראשי במשרד הכלכלה וגם שיתוף הפעולה בין האקדמיה למגזר הפרטי. "יש לנו מחקר נהדר — מהטובים בעולם - אבל אנחנו לא יודעים למסחר אותו", הוא אומר. "יש לנו מדענים מצליחים מאוד בתחום המדעי הטהור והם מפרסמים מאמרים רבים, אבל אני לא רואה את המעבר הזה. כי אין לנו שיתוף פעולה בין מוסדות השכלה גבוהה למגזר הפרטי".

יהיה קשה לחברות רב-לאומיות להעסיק מהנדסים באוסטרליה, מכיוון שעלויות השכר

במדינה גבוהות.

"נכון, אבל יש לנו יתרונות אחרים, כמו איכות העובדים. עלות העבודה יכולה להיות גבוהה בחלק מהמקרים, אבל יוקר המחיה תחרותי, השכירות תחרותית והעובדים נשארים במשרות הרבה זמן, אז לא צריך לתת תמריצים בשכר, כי אנשים מרוצים", הוא אומר.

סגנון חיים נוח יותר מסינגפור והונג קונג

טרנבול נבחר לתפקיד ראש הממשלה של אוסטרליה בספטמבר האחרון. אוסטרליה היתה שקועה ברבע המאה האחרונה בהידוק היחסים עם סין, שצמחה במהירות, והיתה תלויה באופן נרחב במכירת משאבים הטבעיים לסין. היא נהנתה מצמיחה עקבית וחריגה לעומת שאר הכלכלות המפותחות - במשך 24 שנים רצופות היא רשמה צמיחה ואולם עתה, כשסין מאטה, באוסטרליה מבינים כי ייתכן שהם הסתמכו יותר מדי על יצוא משאבים, והממשלה נאלצת לפתח תחומי כלכלה נוספים מה שגרם לטרנבול לייסד את תפקיד סגן השר לענייני חדשנות במשרד התעשייה, החדשנות והמדע. "ראש הממשלה החדש הוא בעל חזון, והוא יזם מצליח בעצמו. הוא מבין את החשיבות של חדשנות ויזמות לשגשוג העתידי של המדינה שלנו", הוא אומר וטוען כי זה חלק מהמהלך לגוון את הכלכלה האוסטרלית.

לתחום השירותים באוסטרליה נתח של 70% מהכלכלה המקומית, אבל רק 17% מהיצוא של אוסטרליה, ולכן רוי טוען כי ניתן לחזק את התחום הזה. "יש לנו כמה מהשירותים הטובים בעולם בתחומים האלה, אבל הם ממוקדים בעיקר בשוק המקומי. האתגר האמיתי הוא להגדיל את יצוא השירותים לעולם ולנצל את הגישה שלנו לשווקים באסיה מתחום המשאבים".

אבל גם בתחומים אלה יש לכם תחרות מהונג קונג וסינגפור.

"נכון, אבל לנו יש קישורים לעולם המערבי שלהם אין, ויש לנו גישה לשוק בסין, שלסינגפור אין. כמובן שאנחנו מתחרים, וכולם אוהבים אתגרים. יש לנו גם סגנון חיים נוח הרבה יותר לעומת הונג קונג וסינגפור. אז אם אתה יזם בינלאומי או חברה שרוצה להתבסס לכיוון השוק האסיאתי, ויש לך את סינגפור, הונג קונג או אוסטרליה - יהיו לך תנאי מחיה טובים יותר באוסטרליה, העובדים יהיו שמחים יותר ותוכל לשמור עליהם לזמן ארוך יותר. יש לנו הרבה יתרונות שאין להונג קונג ולסינגפור", הוא אומר. לפי עו"ד מיכה טולמן, שמוסמך כעורך דין גם באוסטרליה וכיום משמש כאחראי קשרי ישראל-אוסטרליה במשרד יגאל ארנון ושות' שאירח את רוי, על אף המרחק, יש כמה יתרונות בעסקים עם אוסטרליה. "עסקים מנהלים את הפעילות שלהם באסיה באנגלית, עם רגולציה אוסטרלית, ועובדים אוסטרלים. אפשר לחסוך כך את כל הביורוקרטיה והשוחד, ויש לאוסטרלים תחושה חיובית כלפינו", הוא אומר. לדבריו, אנשי העסקים האוסטרלים הגיעו לישראל כדי לראות מהם הכלים המשפטיים שבאמצעותם "אפשר לסלול את הדרך לישראל".

יש לחץ מטעם אנשי עסקים יהודים באוסטרליה להגביר את שיתוף הפעולה בין המדינות?

רוי: "למען האמת, יש. הם היו מתוסכלים במשך זמן רב מכך שניתן היה להגדיל את שיתוף הפעולה, כי הם ראו פוטנציאל כל כך גדול ולא היינו מודעים אליו".

ל-BDS, תנועת החרם על ישראל, יש השפעה באוסטרליה?

"אני מסתובב בעולם, ואני חושב שהוגן להגיד שתנועת BDS היא בעלת כוח גדול יותר בחלקים אחרים בעולם. היא קיימת אצלנו, אבל נתפשת כתנועת שוליים והיא אינה חלק מהזרם המרכזי אצלנו".

היא יכולה לסכן את היחסים?

"הידידות בין ישראל לאוסטרליה הרבה יותר חזקה מזה. העובדה שיש איתי במשלחת 50 אנשי עסקים מאוסטרליה ממחישה את טיב הידידות הזו".

מה דעתך האישית על התנועה הזו?

"זה מטורף לגמרי. זה מזכיר תקופות רעות מהעבר".